

נא להכיר: המועמד האידיאלי

השבוע בחרו המפלגות את המועמדים שלהן לכנסת, ואנשים רבים וודאי רוצים לדעת איך בוחרים מועמדים.

קיימתי כמה מגעים רציניים עם אחדים מחברי ועדות המינויים, המרכיבות את רשימות המועמדים, והם מסרו לי את הפרטים הבאים: בעל הסיכויים הגדולים ביותר להיות מועמד לכנסת הוא חבר כנסת. מי שאינו חבר כנסת — מעטים מאד סיכווי להיות מועמד ריאלי. כמו שאומרים החיילים האלמונים: משורה ישחרר רק המוות.

וזה היופי שבמדינתנו הצעירה, הסבירו לי חברי הוועדות. המוות מופיע כמוטיב משמח המביא ישועה לציבור. אצלנו לא ימצאו לעולם אזרחים שהם נשיאים לשעבר, חברי כנסת לשעבר. מונח כזה אינו קיים במילון הפרלמנט טארי שלנו. אצלנו, תודה לאל, יש רק ז"ל. היה שם באותו קפה ברחוב ארלוזורוב אשר ידלין, חבר ועדת המינויים של המערך, ידידה של גולדה ויושב-ראש מטה הדור הצעיר. היתה לו דעה שונה בנידון:

„אני לא רואה במוות שום יופי. אני סבור שהמצב מחמיר והולך. אורז-חייו הממוצע של חבר-הכנסת הישראלי מתארך יותר ויותר עם התפתחות הטכניקה והמדע. בקרוב לא תהיה בכלל שום אפשרות להחזיר דם חדש לכנסת. אבל למזלנו הרב, הוא המשיך בקול מלא תקווה, יש נוסף למוות גם אסונות-טבע אחרים המצילים את המצב. השנה, למשל, היה לנו מזל יוצא מהכלל שהיה פילוג. תודות לו זכינו לתשעה כיסאות ריקים.

„אך מצד שני, נאנח החבר ידלין, „אני מוועזע מעצם המחשבה שעלי לחלק תשעה כיסאות בין 150 אלמנטים שונים במפלגה: רומנים, מרוקאים, סוחרים, מועצת הפועלות, עיירות פיתוח, מושבים, צעירים, קואופרטיבים וכו'.

כפתרון לדבר הוא צייר לעצמו את דמות המועמד האידיאלי, שבא אחרי מועמד שהוא חבר-כנסת. עליו לאחד את 150 האלמנטים, או חלקם המירבי. המועמד האידיאלי צריך להיות: צעיר רומני יליד-הארץ ממוצא מארוקאי שנוולד בעיראק וגר בבאר-שבע. חבר פעיל במועצת הפועלות, בן לסוחר זעיר ואם חברת אגד. יועץ כלכלי ונשוי לבת מושב, שהיא דמות בולטת באירגון נכי מלחמת השיחרור ונפגעי המחנות. היה פעיל בעליה ב' וברכש, לא עזב מעולם את הארץ. למד שנה אחת בגימנסיה הרצליה, שנה בסמינר הקיבוצים, שנה בריאלי בחיפה ולומד שנה שלישית משפטים. קיבוצניק תושב תל-אביב.

„כשרון, שח לי אחד המרכיבים של גח"ל, הוא דבר חשוב ביותר. אנחנו משתדלים לרכז כשרונות רבים וידועים ככל האפשר — בסוף הרשימה.

גם אם לא ייבחרו, צפוי להם עתיד מזהיר. הם תמיד יוכלו להיות שרים בממשלה.

יש מיקרים עצובים שחברי כנסת וותיקים מאבדים את יעילותם. לא נותר להם יותר קונטאקט עם הציבור והם חיים בעבר. על זאת גילה ידלין: „אנחנו מעולם לא מורידים בכוח חברי כנסת מכיסאותיהם. אנחנו משתדלים לקיים איתם שיחות רבות ככל האפשר, ורומי זים להם בעדינות שהם לא כל-כך יעילים בזמן האחרון. אם הם תופסים את הרמו, הם מבקשים

לפרוש. אבל עדיין לא קרה שמישהו הבין את הרמו.

קייץ היה

קייץ היה בגיטו היהודי. השיטה פרוחה, ה' עסקים פרוחו, כל מה שהיה צריך לפרוח פרח. ווסילנקה הגוי פתח חנות ברחוב היהודים, פטר האלאפוב פתח מחסני ירקות באותו רחוב וכמעט כל היהודים היו בטוחים שהפעם יהיה קייץ שקט.

ואז הרג יהודי גוי לא בכוונה, ושוב הקייץ לא היה שקט יותר. הידיעה חלפה חיש מהר ברחובות הגיטו והיאוש תקף את כולם. כי היהודים ידעו את החוק. מי שהורג גוי, לא בכוונה או כן בכוונה, הגויים הורגים אותו, את משפחתו, את רכושו את כולם. כזה היה החוק והבהלה הלכה וגדלה מרגע לרגע.

בגיטו פסק כל רחש חיים. היהודים סגרו את החנויות, הגיפו את התריסים ובלב קופא הקשרי בו לכל המולה מתקרבת בחצר, וברחוב. הורים הביטו זה אל זה, ילדים על הוריהם, ובסימטאות הצרות ריחפה שאלה אחת: לאן לברוח? לאן להוליך את הילדים? מתי זה יתחיל?

זה התחיל. הפוגרום התחיל פתאום כל כך, עד שיהודים רבים לא הספיקו להתכופף כש- האבנים ניפצו את החלונות ואת ראשיהם.

למחרת נדם הכל. סיירנו בגטו ההרוס. איש לא נראה בו. חתולות יהודיות טיילו בין רסיסי הזכוכיות, בין שולחנות וכיסאות שבורים. מתוך גל אבנים ביצבצה סכינן. כלב יהודי מת שכב

קהל רמלאי בעת המהומה

במורד, בין ארגוני תפוחי-אדמה ובצללים, ש- הפורעים הפכו ביום הקודם.

יהודי עבר בריצה את הרחוב הצר. היה שקט סביב. אבל הוא פחד שאחרי-הצהריים יתחיל הכל מחדש. תחבושת עטפה את החלק העליון של ראשו ומאחור היא היתה ספוגת דם. הוא לא הלך לעבודה, אף יהודי לא הלך לעבודה באותו יום, וגם ביום שלאחרי. יהודי אחד העיז, אבל הגויים שברו את פניו במישקולת ברזל.

שוטטנו ברחובות המתים ומבעד לשערים הי מוגפים הציצו עיניים חרדות. יהודיה אחת הכירה אותנו ופתחה לנו את הדלת. השמשות היו מנופצות בחדר. הרהיטים הפוכים. מכונת תפירה היתה מפורקת לרסיסים. לבעל ולילד כן השתיים-עשרה היו פנים מרוטשים.

„למה?״ שאלה היהודיה בעיניים נפוחות וכבר ריקות מדמעות. „הייתי אתם כל כך בידיו דות. בעלי תיקן להם את הנעליים כל השנים. ואני קניתי תמיד ירקות אצל ווסילנקה.

ווסילנקה הגוי, השכן הטוב שלהם, שבעלה תיקן לו עשרים וחמש שנה את הנעליים, שבר אתמול לסנדלר היהודי את הפנים.

הסנדלר, שפיה עדי-ראייה למה שהתרחש ב' רחוב שלו, סיפר לנו שהוא עמד לנעול את החנות וללכת הביתה כשפתאום הגיח לרחוב המון פורעים, המון-המון גויים, אולי אלף, אולי מאה. היו להם פרצופים אדומים, היו להם סכינים, אלות והם צעקו: „רוצחים!״ „לשחוט את היהודים!״

נידמה היה לו כי הכל מתרסק סביבו ובתוך ראשו. הוא לא חשב כלום באותו רגע, הוא רק הקשיב לצווחות הנשים והילדים שעלו מקצה הרחוב, ולמרירות שחנקה את גרונו. השמשות השמיעו קולות נפץ, אבנים התדרדרו כמו גשם, והוא דאג לילדים.

ואז מישוהו התנפל עליו בנהמת אימים. שברו על גבו כסא. מישוהו תקע לו אגרוף בבטן. הסנדלר היהודי הכיר אותו. זה היה ווסילנקה הגוי. הם היו חברים בקטנותם, הם שיחקו יחד באותו הרחוב, הוא הלווה לו כסף, הם אהבו אותה ילדה. הם נולדו באותה העיר וגם ההורים שלהם. הם שיחקו בגיילים. הדם זרם מראשו הפתוח של הסנדלר והוא ניסה להגיד משהו לגוי?

„אנחנו הלא ידידים... שיחקנו יחד... אתה מכיר אותי... אנחנו חברים... אשתי קונה ירקות אצלך... הבן שלי נוסע במונית שלך העיירה... אבא שלך היה חבר של אבא שלי... אתה לא מכיר אותי?״

אבל הגוי לא רצה להכיר אותו וסתם לו את הפה באגרוף שזוף וגדול. שני גויים אחרים רבצו עליו ולחצו בברכיים שלהם על בטנו.

„זה עוד כלום,״ חייכו הגויים ליהודי, „חכה עד שניתפוס את הבנות שלכם!״

„וגם את האימהות שלכם!״ הלם בפרצוף המעוך עוד גוי, מכיר שלו, ידיד שלו, שרק אתמול הם שתו קפה בקפה כרמל וראו בטל-ביזיה את נאצר.

הם לא הרגו אותו מפני שאז עבר העגלון היהודי הזקן והעיוור ברחוב והם התנפלו עליו והפכו את האבטיחים שמילאו את העגלה. כך ניצל הסנדלר היהודי ממוות.

עוד יהודים ניצלו ממוות. אלו היו היהודים שהתחבאו בחצר בית-הכנסת הגדול שדמה ל- מיבצר. המון הפרוע ידה אבנים פנימה אבל לא הצליח לפרוץ את השער הנעול.

מישהו, יהודי אחד, בנו של הספר, התחיל לארגן הגנה עצמית. מישוהו אחר הביא מוטות ברזל, גרזנים ואבנים וכלי מטבח ובן הספר התחיל לחלק את הציוד בין הצעירים. „אם מישהו יעיז להתפרץ אלינו הביתה, נהרוג אותו,״ אמר בן הספר.

אך מזור, סיפר אחר כך עד ראייה, הגויים לא העזו להתפרץ למקום בו חשדו שיתקלו בכוח. הגויים העדיפו לרסק רק זקנים, נשים וילדים.

בקצה הגיטו גר המורה היהודי. הוא גר שם עוד לפני שהגויים התיישבו במקום. הוא גר שם מאות שנים. הוא לא ניפצע, אבל הוא היה מוועזע כשפגשנו אותו וכשהוא סיפר איך הת-נפל האספסוף על בית קטן, עלוב, בן קומה וחצי, וחצי באדמה, ושברו את החלונות.

הם התפרצו, הוא אמר, לתוך הדירה, שמתוכה התחילו לקפוץ בצווחות אימים כמה זקנים ואי-מהות עם הילדים בזרועותיהם. הבעלים היו בעבודת מחוץ לעיר ולא חזרו אותו יום. היל-דים, שנים מהם תלמידים שלו, נאחזו בשמלות ובכו, ואז התחילו לעוף דרך החלון מכונת התפירה, שרפרפים וסירים מחוצים.

„מה עשינו להם?״ תבע המורה היהודי לדעת. „האם היהודי שחרג את הגוי, הרג אותו בכוח? נה? מדוע אשמים בכך התינוקות, הילדים וכל האחרים? אין לנו איפה ללכת עכשיו. אין לנו מקום משלנו כמו לגויים שנוכל לגור בו בשל-ווה ולחיות בשלום את חיינו. אבל אילו היתה לנו מדינה, ואדמה לעבוד אותה, ושמשי ואוויר, וגויים היו באים לגור איתנו, וגרים כמו ש-אנחנו כאן, גרים כיום, בגטו, לא היינו עושים להם מה שהם עשו לנו היום. אנחנו לעולם לא נעשה דבר כזה! לעולם לא!״

זה לא אירע שם, בחוץ-לארץ. זה אירע כאן, השבוע, ברמלה. ועכשיו הואילו נא לקרוא שוב את הרשימה. עם שינוי קטן. במקום שכתוב יהודים — יש לקרוא — ערבים. במקום שכתוב גויים, יש לקרוא — יהודים. זה הכל.

סוף פסוק

מה ההבדל בין המשח ובן-גוריון? המשיח לא רוצה לבוא, ובן-גוריון לא רוצה ללכת.